

palawat ehk märga lardab, kui lewadise seemne-ivva tai-
med. Aga kus rahvas ühtepuhku isa isade kombel su-
we wilja külwi wäga ilja peale jätab, sest et iline külw
sagedamast lopsakamat kasu näitab, ja se läbi iga sügisel
warem külma wiga kui küpsemist leiab: seal ei wõi neile
tebagi abi teha. Üks põlenud kas peab juba ühekordest
tulenäpistamisest tuld hakama kartma, ja üks mõistlik
loom, kui inimene, ei oska kümne ja kahekümne wilja
äparduse läbi mite targemaks minna! Ehk kül Jüri siti-
la poegadest ial ei läinud külwi aega waatama, kas wa-
rane, keskmise ehk wiimise külw sõige mõnufam saaks
olema, siis oli ta korra seda pruugiks wõtnud, et ial kõik
süwewilja ühel aéal maha ei teinud, waid isa ühe tüki
waremine, teise natuke iljemine, aga ei mite nõnda wiib-
likul, et wili weel haljas oleks olnud, kui õõ külmad
hakawad liikuma. Suhtus kogemata wäga warane kül-
ma ärmatis iljemaks jäänud wilja näpistama ja seemne
idule wiga tegema, siis andis warane külw iga aasta
seemne tarwituse ja jäi weel mõni waf majatarwituseks
üle. — Lapsed olid Jüriks priiskeks nooreks inimeseks kas-
wanud, wanematel igas kohas töö abiks, mispärast
enam nii palju päilisi tarwis ei läinud, kui esimestel
aastatel. Suurem osa sest hakatusel maja pidamiste as-
jade korrale seadmise ja põldude kosutamise tarbeks ku-
lutud rahast kandis juba rohkest intressi peremehele.
Kast aastalt laiemale raeatud kartuhwli tülid põllul te-
gid wõimalikuks, et nüüd palju wäham wilja iwi lojus-
tele majas ärafulus, waid kari talwel kartuhwliid suu-
rukseks sai, aga se wõrra wilja müümise tarwis ülejäi.

Kui lewade Soofüla ja muu ümberkaudne külade karja-
lojused lahjad, rammutumad ja wana kartwaga murule
aeti, siis näitasid Jüri lehmad, ärjad ja mullikad, kui
oleksid naad talwel nuumal olnud, kõik uue kartwaga ja
priisked. Juba enne Jüri talusse asumist oli mõne ma-
dala wessise lohta kraawisi wäljale leigatud, mis Jüri
puhastas ja mõnda lohtadesse uusi peale leikas. Aga
et se läbi palju põllumaad raisku läks, mis laiemale
aetud kartuhwli pidamine isa enam ja enam tarwitas,
oli Jüri nõuiks wõtnud, kraawitegemist teistwiisi toime-
tada. Mõisas oli ta koolmeistri suust kuulnud, kuida rah-
was wõeral maadel, kus inimese wäga paksust, aga maa-
pinda toidufandmise tarwis wäga kitsalt on, teewad.
Sema leikas kraawid jala sügawamaks kui enne olid ol-
nud, täitis neid põllult wälja kaewatud randkiwidega
üle poole nii sügawalt täis, et lündes adrasahl kiwisse
ei wõinud puutuda; pani siis kända paksuselt pika soo-
samblaid kiwide peale, mis mulda ei lastnud läbi waris-
seda, ja täitis pealmist kraawi osa mullaga jälle põllumaa
kõrguseni. Mõnda kaswis üjemine kraawide kohal kena
wili, senni kui wesi mulla alla kiwide wahete walgus,
kus ta wilja juurtele kahju ei wõinud teha.

Konglamäe herra käis ratsa sõites igal suwel paari
lorda Jüri peres sees, waatas kõik korralised tallitused
wäljal, aias ja heinamaal teraselt, kiitis hoolelikult pere-
meest igas tükkis ja ütles üksford jutu westes: „Ma an-
naksin mõne sara rubla selle eest, kui minu walla pere-
mehed siuu maja ja maa pidamisest mõnda endale õpe-
tuselt wõtaksid, ja üht ehk teist hääd hakaksid järestege-